

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Consequentibus Pertexens, Quae post beatum S. Xaverij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

5. Vita P. Riberi, & mors ex propinato venæno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

bant. Omnibus enim consecuta mors, vnus veneno, ferro alter necatur, incerore tertius, vt notho Aërio daretur in regnum aditus, qui eadem ipsis Electione suam, ingratiissimi animi remuneratus est mercede, quam patris sui amori fidissimo, & beneficiis singularibus rependerant; sed hæc ad perpicuitatem eorum quæ sequuntur de Cacile Aërio, Ternatis seu Moluci Rege, Molucarum enim quinque primaria Ternate, Regno nomen facit, nunc descriptionis filium resumamus.

Vix sine tumultu, & cædibus videbantur posse Christiani à Mauris seiungi: intolerandum Mauris accidebat, ab vxoribus, & filiolis distrahi, quorum nec ritu volebant viuere, nec consuetudine priuari. Coegit inuitos Aërios, cuius imperio suberant. Obibat pagos stricto acinace, intentabat refractariis necem, euerfionem domorum minabatur, nisi producerent Christianos, præire se illis exemplo aiens, & quos suis in ditionibus comperisset initiatos sacro Baptismate, illos se dedere Christianis, ne duabus quidem suis sororibus indulgisse, sed Baptismi lauacro Christi fidem professas, Lusitanis libenter tradidisse. Quod ipse tam verè affirmabat, vt cum inter suas feminam haberet, quam ignorabat esse Christianā, id vbi rescivit visus sit acerbè dolere, ergo pretiosis inde exultam vestibus, honorificè dimisit liberam. Ita qua minis qua precibus, diu noctuque constanter & fortiter satagens Patrum consilia oprato exitu perfecit, & segregati sunt à Mauris Christiani. Sux quin etiam discedens probæ mentis argumentum reliquit, quod P. Alfonso Castrio suasisit, pueros aliquot Maurorum filios Ternatem secum deduceret, qui Christianis illic imbuti disciplinis, fierent Patrum interpretes, ad annuntiandam reliqua insula Christi legem, tulitque hactenus hoc boni Regis huius pietas simulata, quæ tam in speciem sincera & effusa, vt non posset maiorem testari si foret insigniter Christianus, creditus certò est, ad fouendam, prouehendamque Christianitatem magnopere affici (quod vt maximè crederetur, vehementer curabat & suis rationibus deputabat) scriptumque in Europam non longe illum ab regno Dei esse. Sed hanc interim famam in ambiguo ponebant concubina centum, ex quibus sese non norat extrirare. Annum hunc 1553. occupauit ferè Christianorum separatio à Mauris, sub finem illius, sociorum suppetias aduexit ex Indiis Beira; verum Xauerij obitu mæstissimus, cuius sanctum corpus ab omni putredine intactum, veneratus fuerat Malacæ, suisque osculis, & lacrimis sparferat, illam memoranscum eo postremam ibidem paucos ante menses, & suauissimam consuetudinem. Socios quo maior vrgebat necessitas illico diuisit; ipse cum Francisco Godigno contendit Tolum. Eæ solum insulæ quæ Amboini continentur appellatione, nostrorum iam inde, cultura destituebantur, ex quo anno 1549. P. Nunium Riberum peremerant; cuius hic breuiter consignanda est virtus egregia.

Adlectus fuerat in Societatem Riberus Lusitanus Kalend Augusti, anno 1543. dum Theologicis studiis in academia Conimbricensi dat

4.
Separantur à
mauris
Christiani.

5.
Vita P. Ri-
beri, &
morsex pro-
pinato ve-
neno.

N operam

operam, ad hoc illum exemplo validè impulit Gonzalus Sylueria, viginti tunc annorum iuuenis, & clarus nobilissimo genere, post abique vlla comparatione martyrio clarior, quod in regno Monomotapæ obiit dum illic Euangelici præconis officio strenuè fungeretur. Nō diu post tyrocinium bienne, Sacerdoti iam, sua virtus Indos obtinuit excolendos, & quidem in iis quod erat asperrimum & difficillimi laboris, nec committendum nisi hominibus ingentis animi, & exploratissimæ virtutis, qualem norat Riberum Xauerius cum eum Malaca iussit in Amboinum, proficisci anni 1547. Augusto mense, vbi ferendo, & agendo, luculenta sui breuissimo tempore præbuit documenta. Atque illo in primis quadrimestri, quo classis illic ex India hycmat, aptos ad reditum Etesios expectans, pietatis suæ ardore indutrio illam penitus inmutauit; Lusitanos enim illius exercitus eò supra modulum bonitatis prouexit quem tenent probi mercatores, milites & nauatæ, vt putares sub cultu profano, religiosam professos vitam: in iis non pauci iungere cum illo perpetuas operas, & Societatem indiuiduam voluere, in eruditione illarum gentium; & ad hoc aliquos etiam admisit. Eodem, quod dixi; mensium quatuor spatio, feraci apud Saracenos, & idololatra prædicatione, sexcentos Baptismo lustrauit; vltra bis mille sesqui anno sequenti; messem esto parcam & auaram, si hanc numerus metitur; copiosissimam, & prodigam, si spectetur gentis barbaries ad eò ex legis, ad eò belluinæ, vt circa Amboinum, filij patres decrepitos vicissim donarent ad instruendas semicrudis illorum carnibus epulas, & inter crudelia crotala & nefarias choreas illorum se artubus saginarent; in omni vero lasciuia genere; etiam belluis peiores; veneficiorum docti artifices; latrociniis terra marique metuendi; & nihil non perfidia auctori vbi oboli lucellum affulsisset. Tantum nihilominus in feras bestias potuit Riberus, eiusque potissimum charitatis in illos mira teneritas (inaudita barbaris, & ignota) vt illos mansuefecerit, sibi que ac fidei Christianæ quoad sinebat naturæ immanitas, effecerit dociles. Et erat planè quod barbaros molliret, eorumque sibi addiceret beneuolentiam, cum se suis quoque exueret vestibus, vt modo hunc modo illum tegeter ne tunicæ quidem parcens, sic vt cogerentur Lusitani per hyemem quam illic egerunt, pro sua pietate, nuditatem illius identidem reparato vestitu munire; verum vbi statione abissent, cum suimet oblitus, nihilo quam antea minus large suos in Christo filios sua pergeret inopia iuuare, tandem eò venit vt lacinia stragulæ inuolutus incederet quæ noctu lectum quieturo præbebat, interdum vestem. His inusitatæ caritatis dulcibus vinculis, obligatas sibi feras illas, ad audiendum trahebat Dei verbum; quod pariebatur in illos ita congruenti eorum ingenii facultate, vt fructum hinc ferret vberem liquidissimæ voluptatis. Afferebant ad illum adoratas sibi catenus statuas, & coram ad illius pedes, confringebant, cruces multas figebant, ædificabant templa, materie & opere rustica; sed opificum pietate magni æstimanda, vt qui licet dierum,

dierum paucorum neophyti, omnes tamē certatim manus operi admouerent. Multum illi negorij dabat indigenarum inuestigatio, qui quod Rege carerent; & mutuis semper conflietarentur bellis, tuebantur se montium summis & abruptis verticibus, quorum ascensus (vt scribit expertus) mortis quidam videtur ambitus, cum vbi ad summum eualeris, pereundum sit illic dira fame; sed nihil iniuium caritati; nihil durum vitam Deo immolanti ad redimendam salutem animarum: nudis pedibus, corpore seminudus contendebat illuc Riberus infatigabilis, & sperato itineris sine, viā molestias solabatur. Ita breui magnarum: expectationum fundamenta iecit, si Deo venisset gratius desiderijs illius quā meritorum prēmij indulgere. Saraceni quidam sectæ suæ fautores acerrimi, nocte intempesta furtim serui Dei tugurio ignem subdere quo illum simul absumerent; sed fuga exitium præuertens ad mare procurrat vbi dum lintre in aliam traicit insulam, subitanea illisus procella, & naufragus, ex aquis tamen pariter vt ex igne, sed dispari euentu feruatur, scopulo nimirum tam attritus, & lacer adhæsit, vt triduo integro humi iacuerit: illic fortuito barbari occurso quem Allifurium vocabant inuentus, inter brachia sublatus est in neophitorum pagum, & ab iis pro egestate quo licuit modo recreatus. At hic Saraceni, velut ipsum renasci cernerent in opprobrium sui Mahumetis, alia via necem illi parant, hospitem illius pretio corrumpunt qui fide iis vendita, venænum illi propinauit ipso assumptæ in cœlum Deiparæ die sacro. Mane sacris pr uatim operatus (nec enim illic fas erat alio ornatu) musico tamen cantu sacris dicato solennibus gloria in excelsis decantauit. Quo id animo tam nouum haud facile dixerim, nisi fuit sanè is, ille dies *της χαριτας*, decantandæ, gratulandique tum sibi transitum, in cœlum; tum Xauerio possessionem Iaponiæ Christi nomine initam in quam tunc primum is eo die iniiciebat pedem, & cōuersionibus innumera bilium hominum pandebat aditum, vnâque tot martyrum gloriæ qui regna illa suo & hæcenus cruore in messem vberriam feliciter irrigarunt & sunt deinceps nihilo auarius rigaturi. Ex tremore totius corporis, & acerbissimis conuulsi stomachi doloribus, febrique sæuissima, Nonnius, pestem venæni grassantem vitalibus sentiens; tempusque supremum instare, paucillum id quod vitæ supererat festinatō cœpit alienæ saluti expendere dum suæ vltimam operam imponit; cumque non possit in pedes confurgere, distentus in linteo circumferebatur per Christianorum pagos, quibus valedicens, fidelitatis Deo fortiter præstandæ, postrema tradebat monita, necessario mox futura vsui, cum adesset nemo, à quo post eius obitum docerentur. Dies tenuit septem hæc circa pagos gestatio Nonnij, neophytos suos salutantis, hortantis, & sensim morientis, post quæ beato sine peregrinationem suam clausit. funeris pompam non habuit aliam præter Christianorum tristem luctum suam deplorantium orbitatem & tam cari Patris lamentantium iacturâ, cuius in erudiendis iis insulis nemo erat qui vices subiret. Quanquam

Nonnij mortem, si non præcipitassent impiorum manus, diu certe differri non poterat in perpetua ærumnosi laboris assiduitate, in victu præter herbas crudas, & orizæ pugillum ad omnes delicias omnibus carente in lecto etiam & lecto, præter cælum & humum nullo: continuus ad hæc inter fidei hostes, quocumque vocaret ministerij sacri officium discursus; & nauigatio aduersis temporibus importuna; crebrisque naufragiis cum præsentissimo vitæ periculo infelix.

6.
Naufragium
& mors F.
Antonij
Fernandez.

Huic ergo sed quinto ab obitu anno 1554. Februarij 22. successit F. Ioannes Fernandes, & mouit hominem ad hanc partem laboris tam ardui optandam, Christianorum illorum calamitas, Maurorum permissa tyrannidi, à quibus in miseram abacti seruitutem aut vilissimo pretio venibant, aut si emptor deesset, esca piscibus in mare mittebantur. Quare Fernandio obseruandi sui iugis necessitas instabat, cum apparere in publico non posset, nisi cum perpeti necis inopinatae discrimine, me quidem (ait ipsemet scribens) si occupauerint, non erunt solo fustuario contenti, & destituentur Christiani omni præsidio doctrinæ & salutis.] Seruauit tamen Deus incolumem, accipiebatque à multis etiam interim insulis nuntios, quibus ab eo baptismum flagitabant. In iis insula duorum Burrorum, milliarium ambitu sexcentorum, ad tertium & sesqui sub antarctico gradum sita. Ea Christianos, sed baptismo tenui, habebat quamplurimos, rerum de reliquo diuinarum rudes, & nullas Christianæ vitæ regulas edoctos. Illuc enim cum olim Lusitani negotiatores appulissent, impetrare inde discessum ex incolis non ante potuerunt, quam eorum ad quatuor millia Christiano ritu abluissent, verum prope ignaros quid agerent, & nulla nisi exili admodum institutione irroratos: quærentibus sub hæc, quam morum formam imitari deberent, vt Christiano munere fungerentur indixere illis mercatores non aliud, nisi vt ad crucem quam ipsi statuerant prætereundo genua flecterent, & sublatis in cælum manibus Dei misericordiam poscerent hoc vno se saluos confidebant fore, & vita quam ethnici duxerant, eadem pergebant viuere Christiani. accersebatur ergo ab iis Fernandus, vt qui nondum essent baptismo consecrati, ab eo illum susciperent. Tendebant & aliæ insulæ ad illum manus, & ex Amboino per legatos illum ad se vocabant, vrgentes maximè vt sui misertus, sibi quoque salutem afferret, quam non possent ab vilo alio sperare. Is vero tunc secum præter Vincentium Pereiram pietatis feruidæ Lusitanum habebat neminem; qui arrepto in Sinas itinere vt Societatem illic à Xauerio obtineret, consultiori Beiræ suasu in Amboinum transmiserat, vt eam strenua opera mereretur. Hoc vno comite Fernandez, ad quærendos populos se accingit à quibus baptismum rogabatur. Ad hoc ipsi locum in cercuro suo præbuit nepos Iordani Freiræ, Præfecti quondam arcis Ternatensis. Est porro eius nauigij figura qualis eo in mari solet, è lignis teretibus, nec ægre solutis quod nullis tabulæ confixæ clauis, mutua solum commissione connectantur; agitur triplici remigum ordine, transuersas ad latera.